

Stap 1

Praat met familie en vrienden, luister naar hun verhalen en emoties en maak aantekeningen van deze gesprekken.

Stap 2

Trek je terug op een plek waar je niet gestoord kunt worden, probeer stil te staan bij je eigen gevoelens en vertrouw je emoties toe aan het papier.

Stap 3

Haal met je naaste familie herinneringen op en noteer alle verhalen en anekdotes die je denkt te kunnen gebruiken.

Stap 4

Stel jezelf en anderen de volgende vragen en maak daarvan aantekeningen:

- * Wat heeft de overledene voor jou betekend?
- * Wat heeft hij of zij voor anderen betekend?
- * Wat is je meest dierbare herinnering?
- * Waarin onderscheidde de overledene zich?
- * Wat waren zijn of haar verdiensten?
- * Wat waren zijn of haar passies, hobby's of talenten?
- * Wat waren de hoogte- en dieptepunten?
- * Welke beproevingen heeft hij of zij doorstaan?
- * Waarin werd hij of zij teleurgesteld?
- * Welke idealen of wensen had de overledene?
- * Heeft de overledene die idealen kunnen realiseren?
- * Hoe was de laatste levensfase?
- * Hoe eindigde zijn of haar leven?
- * Wat zul je vooral missen?

Stap 5

Stel jezelf de vraag wat je beslist wilt vertellen. Probeer dat zo kort mogelijk te formuleren in een kernboodschap. Neem alle aantekeningen door en zoek naar verhalen, anekdotes en herinneringen die deze kernboodschap ondersteunen en verduidelijken.

Stap 6

Breng structuur in je verhaal met de volgende indeling.

Begin:

- * Als het einde veel indruk heeft gemaakt of je hebt veel met elkaar kunnen praten, zou je kunnen beginnen met een beschrijving van de laatste dagen.
- * Als iemand jong of onverwacht is komen te overlijden, zou je eerst iets kunnen vertellen over de emoties die je daarbij voelt.
- * Als iemand op hoge leeftijd is komen te overlijden of aan dementie leed, zou je eerst in herinnering kunnen roepen hoe iemand vroeger was.
- * In ieder geval kun je het best zo snel mogelijk met de kernboodschap komen.

Midden:

- * Werk je inleidende woorden uit aan de hand van voorbeelden.
- * Verduidelijk je kernboodschap aan de hand van verhalen en anekdotes.
- * Belicht bepaalde kenmerkende eigenschappen en eigenaardigheden.
- * Vertel iets over de geestelijke en professionele ontwikkeling van de overledene.
- * Benoem zijn of haar bijzondere verdiensten.

Einde:

- * Kom terug op de inleiding van je toespraak.
- * Haal de kernboodschap nog eens aan.
- * Spreek een wens uit of geef een vooruitblik: hoe zal het zijn om zonder de overledene verder te moeten leven? Benoem wat je het meest zult missen.
- * Bedank de aanwezigen voor hun komst.

Stap 7

Schrijf de eerste versie van je toespraak.

Stap 8

Gebruik onderstaande tips en maak van schrijftaal een spreektekst.

- * *Vermijd schrijftaal*: formele woorden, passieve werkwoorden en bijzinnen.
- * *Knip lange zinnen in stukken*.
- * *Gebruik warme taal*: vermijd bijvoorbeeld medische terminologie.
- * *Show, don't tell*: het is beter om iets te vertellen aan de hand van voorbeelden.
- * *Spreek beeldend*: zorg dat de toehoorders jouw verhaal voor zich zien.
- * *Maak bruggetjes*: probeer verschillende onderwerpen met elkaar te verbinden.
- * *Herhalen mag*: telkens andere woorden voor hetzelfde kan voor verwarring zorgen.
- * *Houd het kort*: een toespraak van vijf minuten bevat ongeveer 500 woorden.
- * *Maak tekstblokken*: Verdeel de tekst in blokken van 60 tot 80 woorden.
- * *Durf te schrappen*: Schrap bepaalde zinnen als dat beter is voor het geheel.

Stap 9

Gebruik onderstaande tips voor de presentatie.

- * *Nummer je pagina's*.
- * *Gebruik een groot letterkorps*.
- * *Verken de zaal voordat er mensen zijn*.
- * *Probeer de geluidsinstallatie uit*.
- * *Houd een glas water bij de hand*.
- * *Straal zelfvertrouwen uit*.
- * *Spreek duidelijk en iets langzamer dan normaal*.
- * *Las pauzes in*.
- * *Richt je tot de aanwezigen*.
- * *Sla niemand over als je mensen wilt bedanken*.

Stap 10

Geef je toespraak aan de uitvaartleider. Hij of zij kan het op ieder moment van je overnemen als je door emoties overmand raakt of door de zenuwen niet verder kunt.